

den 17ten April 1878

Lieber Jacques¹,

Deine Geduld würde wohl bald ein Ende haben aber die Neuigkeiten, welche dich interessieren könnten sind hier so karig dasz es wirklich Mühe kostet sich zum Schreiben hinzusetzen.

Jouw geduld is bijna ten einde, maar de nieuwe dingen hier, die jou zouden kunnen interesseren, zijn hier zo minimaal dat het werkelijk moeite kost om er iets over te schrijven

Vergangenen Donnerstag war "Month 's mind" (bei uns unrichtig sechs Wochen Dienst genannt) für Father Mullen late pastor or Norwich_

Afgelopen donderdag vierden wij „Month's mind" (dat bij ons onterecht zes weken dienst genoemd wordt) voor pastoor Mullen², de overleden pastoor van Norwich.

Father De Bruycker und meine Wenigkeit waren beide gegenwärtig. Wie gewöhnlich wohnte der Bischof und etwa vierzig Priester dieser Feier bei.

Pastoor De Bruycker³ en ik waren beiden aanwezig. Zoals gewoonlijk waren de bisschop en ongeveer veertig priesters bij dit feest aanwezig.

Bei der Trauerrede waren die Zuhörer so sehr ergriffen dasz die ganze Menge laut auf weinte. Am folgenden Tage war Kränzchen bei Father Princen wozu alle Dutchmen eingeladen nach Daniel-Sonville (vulgo Dansonville oder Daville).

Bij de lijkrede waren alle toehoorders zo zeer gegrepen dat de hele menigte hardop huilde. De volgende dag was er een gezellige bijeenkomst bij pastoor Princen⁴ waarbij alle Hollanders uitgenodigd waren om naar Daniel-Sonville (normaal: Dansonville of Daville) te komen.

Putnam ist ungerähr 25 Meilen von uns und Danielsonville 10 Meilen von Putnam. New-York ist so was 150 M. (50 Stunden) von Willimantic (in meinem Briefe an Arn. Breeuwers glaube ich die Entfernung fälschlich als 25 Stunden angegeben zu haben) es nimmt grade fünf Stunden um per Eisenbahn hinzukommen.

---

¹ Jacques is zijn broer. Klik [hier](#).

² Father Mullen is Daniel Mullen, overleden in Hartford op 3 maart 1878. Hij was tien jaar pastoor van de St. Mary in Norwich en begon in 1871 wegens toename van het aantal gelovigen met de bouw van een nieuwe kerk (st. Patrick). Hij overleed echter twee jaar voordat de kerk ingewijd werd. Er konden 4000 man in. Bij zijn begrafenis waren daar in Hartford 300 man aanwezig.

³ DeBruycker: Op 11 mei 1863 werd Florimond DeBruycker pastoor van de kerk van Willimantic. Hij was in 1832 in Gent geboren, Dertig jaar oud vertrok hij naar New York en van daar naar Connecticut en Rhode Island, bisdom Hartford.

⁴ : Father Princen = Jas. A Princen, van Belgische oorsprong, overleed in Willimantic april 1883. Hij was pastoor van Danielsonville.

Putnam is ongeveer 40 km van ons vandaan en Dansonville 16 km van Putnam. New-York is ongeveer 240 km (50 uur)⁵ van Willimantic (ik geloof dat ik in mijn brief aan Arn. Breeuwers foutief 25 uur geschreven had) het duurt zeker vijf uur om daar per trein te komen

Auch kann man von hier nach New-London oder New Haven gehen, und von da aus per Dampfer der groszen Hafen-Stadt zufahren.

Ook kan men van hier naar New London of New Haven gaan en van daaruit per stoomboot naar de grote havenstad reizen.

Du möchtest gerne etwas über Nahrung und Verkehr vernehmen. Die Nahrung besteht hauptsächlich in Fleisch, - roast-beef oder beef-steak, und nebenbei bemerkt nur immer eine Sorte Fleisch, eine Portion, bei Festlichkeiten ist solche Turkey,- KartorfeIn und pie; Gemüse ist sehr selten.

Je wil meer weten over het eten en het verkeer. Het eten bestaat hoofdzakelijk uit vlees, gebraden vlees of biefstuk, altijd één stuk vlees, bij feestelijkheden een prachtig stuk kalkoen, aardappelen en vlaai. Groenten zijn zeer zeldzaam.

Fleisch gibt es in Ueberflusz, die oysters sind ausgezeichnet und sehr billig; selbst die Arbeiterklasse genieszt sie in vollem Masze. Suppe gehört nicht nothwendiger Weise zum Mittagmahl, wohl aber pie wovon das Simpelvelder "geblaarde Turt" die beste Uebersetzung ist.

Vlees is hier in overvloed, oesters zijn uitstekend en zeer voordelig: zelfs de arbeidersklasse geniet in volle teugen. Soep wordt vaak bij het middageten opgediend, maar is niet echt noodzakelijk, wel vlaai waarvan "geblaarde turt" de beste Simpelveldse vertaling is.

Es gibt jedoch dieser Unterschied: bei uns sind diese Turten mit "Schelei" oder Apfelspeise etc. angefüllt, hier mit getrockneten Beeren, gehacktem Fleisch und ich weisz nicht wie viele andern Ingredienzen hineingeschmuggelt werden; es ist aber ein sehr nahrhaftes und geschmackvolles Essen.

Er is echter verschil: bij ons zijn de "turten" met "schelei" of appels etc. gevuld, of met gedroogde bessen, gehakt vlees en ik weet niet wat voor andere ingrediënten er door heen gesmokkeld worden; het is echter zeer vullend en smakelijk eten.

Was "the drinks" betrifft diese sind ungemein teuer; eine ordentliche Flasche Wein kostet von 1,5 bis 2 \$; somit kannst du dir wohl denken dasz solches nicht mit zum täglichen Brod gehört.

Wat drank betreft, dat is ontzettend duur; een normale fles wijn kost 1,5 tot 2 \$. Zo weet je dat dat niet tot de dagelijks borreluurtje hoort.

Zu Mittag trinken wir ein Glas Bier aber in der Regel blosz eins; mir genügt dieses aber auch vollständig, obschon es gewisz nich lekker vöI genannt werden kann.

`s-Middags drinken wij een glas bier, in de regel slechts een. Ik vind dit lekker maar ook genoeg, ofschoon het niet lekker vol genoemd kan worden.

---

⁵ Arnold bedoelde lopend naar New York is 50 uur

Abends das ganze Jahr Thee was hier allgemein Sitte, so sehr dasz das Wort "Supper" fast nie gebraucht wird, es heiszt immer: "after tea".

Iedere avond, het ganse jaar, is thee de normaalste zaak. Zelfs zoveel dat het woord diner bijna niet gebruikt wordt, het wordt altijd "after tea" genoemd.

Der Verkehr ist sehr grosz; die Laden, Stores und Shops sind alle in den Händen der Americaner. Jedes Geschäftshaus hat seinen Wagen; Bäkker, Metzger, Grocer etc. bringen alle ihre Ware am Hause und alles geht immer in vollem Trab.

Er is druk verkeer, de winkels, Stores en Shops, zijn allemaal in handen van de Amerikanen. Iedere zaak heeft zijn eigen wagen. Bakkers, slaggers, kruideniers brengen alles thuis en alles gaat in volle draf.

Du siehst hier nie ein Pferd ruhigen Schrittes gehen. Die grosze Frachtladungen aber werden durch Ochsen befördert; sechs Ochsen an einem Wagen, oder zwei Pferde und vier Ochsen.

Je ziet geen enkel paard rustig lopen. De zware vrachten worden echter door ossen getrokken: zes ossen voor een wagen, of twee paarden en vier ossen.

Dann steht jeder Ort hier mehr auf sich selbst; du brauchst Nichts auswärtig kaufen zu gehen. Hier in Willimantic z.B. is_grade so viel Auswahl in jedem Handels-Artikel als du es auch in Aachen nur finden möchtest.

Ieder dorp staat op zichzelf, je hoeft niet ergens anders iets te kopen. Hier in Willimantic bijvoorbeeld kun je net zoveel kopen als je ook in Aken verwachten zou.

Ein Wort über Tages-Ordnung. Ein Viertel nach Sechs begeben sich zum Kloster, welches auf 25 Schritte unserem Haus gegenüber liegt; lese dort Messe um 6 1/2. Nach der Danksagung gehe ich zur Kirche Beichthören, bleibe dort der zweiten Messe beiwohnen von acht Uhr, wozu auch die Nonnen mit den Kindern kommen (ungefähr 150 an der Zahl; für jetzt ist auch keine weitere accomodation).

Iets over de dagindeling. Kwart over zes ga ik naar het klooster⁶ dat 25 stappen tegenover van ons huis ligt; lees daar de mis van half zeven. Na de dankzegging ga ik naar de kerk om biecht te horen, blijf daar de tweede mis van acht uur bijwonen waarbij ook de nonnen met de kinderen komen (ongeveer 150, maar er is ook niet meer plaats).

Nachher nehme ich eine Tasse Kaffee und mache dann Krankenbesuche. Bei der Rückkehr bete ich Brevier und rauche während meiner lecture meine cigarre. Um 12 1/2 Mittagessen, auszer der Fasten aber um 1 Uhr.

Dan neem ik een kopje koffie en ga ik op ziekenbezoek. Als ik weer thuis ben, ga ik brevieren en rook dan een sigaar. Om half een gaan we eten, behalve dan in de vasten, dan is het om 1 uur.

---

⁶ Het klooster was naast de kerk. Hier was de Nederlandse zuster Josephine Kerckers Moeder overste over een tiental zusters die uit Ierland, New York, Engeland en Nederland kwamen.

Nach Tisch promenade wobei gelegentlich der eine oder der andere Krankenbesuch. Im Nachmittag Studium, lecture, Brevier etc. etc. Im Nachmittag ist geregelte Ordnung fast unhaltbar.

Na het eten een stukje lopen tenzij er een of ander ziekenbezoek is. In de namiddag studeer ik. In de namiddag is regelmaat bijna onmogelijk.

Die Fasten-Gesetze haben viel von den Cölnischen. Mittwoch und Freitag Abstinenz. Eier sind immer und mehrere Male erlaubt. Schon bald werden wir das fröhliche Alleluia singen und somit wünsche ich dir ein recht seliges Osterfest.

Vasten lijkt wel op het Keulse gebeuren. Woensdag en vrijdag onthouding. Eieren zijn altijd en meerdere malen toegestaan. Binnenkort kunnen we weer het vrolijke Alleluia zingen en daarmee wens ik je een prachtig Paasfeest.

Grüße an Verwandten u. Bekannten u. an Allen die sich nach mir befragen namentlich aber an Herrn Neujean, Familie Schmitz (Holz) Van Wersch Ackens deren persönliche Grüße du mir überbracht u. Herrn Bürgermeister. Bete recht viel für deinen dich herzlich liebenden Bruder Arn.

Groeten aan de familie en bekenden en aan allen die naar mij vragen, speciaal de heer Neujean⁷, familie Schmitz (Holz), Van Wersch, Ackens wiens persoonlijke groet jij mij bracht en aan de burgemeester. Ik bid veel voor jullie. Jullie altijd liefhebbende broeder Arn.

---

⁷ Antonius Ferdinandus Franciscus Xaverius Neujean (1846-1924) herdacht in april 1920 zijn zilveren jubileum als pastoor in Bocholtz, bij zijn gouden priesterjubileum twee jaar later werd hij benoemd tot ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Ter gelegenheid van het 25-jarig pastoraat kreeg Neujean van de parochianen een Heilig Hartbeeld aangeboden. (bron: Wikipedia)